

Alii, præter motionem ac incitamentum ad scribendum, solam exposcunt assistentiam quam *negativam* vocant, in eo nimirum positam, quod Deus sacris ita adstet scriptoribus, ut a quovis vel minimo errore immunes solum efficiantur (1). Hic alii non sistunt, sed ad inspirationem plane sufficere contendunt si Spiritus sanctus ita scriptoribus afflet, ut graviores saltem errores ipsi præcaveant (2). Alii demum affirmant ad Scripturam sanctam efficiendam satis esse, si testetur Spiritus sanctus nihil in aliquo libro esse falsi, quamvis liber humana plane industria sine ullo Spiritus sancti afflatu fuerit exaratus (3).

Quod vero ad protestantes prope attinet, iidem jam inde ab ortu sui initio usque ad medium ferme sec. XVIII, rigidioris inspirationis notionem fuerant sectati, donec scilicet opera prodierunt Tehlneri an. 1772. *de inspiratione*, et Semleri *de examine canonis* an. 1771-1773. Ex hoc vero tempore ita a majorum suorum institutis desciverunt, ut non solum notionem inspirationis extenuarint, sed, magna saltem illorum pars, eam prorsus exterminarint. Nunc vero temporis pauci sunt inter protestantes qui divinam vere tueantur inspirationem (Cf. *Jahn, op. et loc. cit. sub finem* §. 25), et si qui adhuc libris sacris divinam auctoritatem tribuere videntur, eatenus tantum tribuunt quatenus libri illi quasdam veritates divinas

(1) Talis est notio inspirationis quam præbet Jahn in *introd. biblica* v. r. Vien. 1814. p. 1, cap. 2, § 19. Neque ab hac sententia abluvit Janssens, op. cit. tom. I, ch. 2, § 4. Eandem propugnauerunt Dupinius op. cit. *Dissert. prælim.* chap. 2, § 7.

(2) Ita sensere Erasmus, Grotius, et juxta plures etiam Holden doctor Sorbonicus, item auctor anonymus ejus sententiam *epist. XI Batavorum theologorum* luse recenset in *op. quorundam Theologorum sententia*, pag. 250-253. Alique apud Calmet, *Dissert. de libror. sacr. inspiratione*, art. 2. quæ præmittitur epistolis catholicis. Cf. etiam Graveson, *Tract. de Scriptura sac.* Romæ 1741. par. 1, § 1. Argentré, *Element. Theolog. de script. sac.* cap. 4. Huic etiam adstipulatur Cellerier in *cit. introd.* ut patet ex iis quæ scribit p. 400.

(3) Hæc est celebris sententia Lessii et Hamelii S. J. quam in postrema ex tribus thesibus *atro carbone* notatis ab Academi. Lovaniensi et Duacena an. 1387. et 1388. illi propugnarunt. Has enim theses emisserant duo illi scriptores an. 1386. 1. « Ut aliquid sit Scriptura sancta, non est necessarium singula ejus verba inspirata esse a Spiritu sancto. » 2. « Non est necessarium ut singule veritates et sententia sint immediate a Spiritu sancto ipsi scriptori inspirata. » 3. « Liber aliquis (qualis forte est secundus Machabæorum) humana industria sine assistentia Spiritus sancti scriptus, si Spiritus sanctus postea testetur nihil ibi esse falsum, efficitur Scriptura sacra. Calmet, *diss. et loc. cit.* scribit, Jesuitas valide sententiam suam tuentes, apologiam edidisse, cui Lovanienses doctores ab episcopo jussi die 17. Augusti 1588. respondentes suam pro viribus censuram defenderunt. Juxta ipsum Cornelium a Lapide in *epist. II. ad Timoth. III. 16.* Bonfrerius, *proleg.* cap. 8. sect. 4. Mariana, *Tract. de vulgata edit.* et Bellarminus, *Tract. de verbo Dei*, eandem sententiam adoptarunt; Janssens idipsum affirmat *loc. cit.* et citatis auctoribus adjecit Canum, Dupinium, Rich. Simonium, Contensonium, Calmetum, et modernorum plerosque. Ast ambo permiscet istorum auctorum opinionem circa rationem inspirationis quoad solas res et sententias, non autem quoad singula verba (in qua unice conveniunt cum Lessio et Hamelio), eum opinione contenta in thesi tertia, quam allegati auctores minime sectantur, imo et ipsi Lessius et Hamelius jam ab ea expunxerant quæ intra parentheses incluserant. Quoad secundam thesiam cum sensus ejus sit, non indignis scriptores sacros nova revelatione circa ea quorum sibi notitia humana industria comparare poterant, nil vetat quominus iidem auctores in eam pariter concesserint, prout præcipua Cornel. a Lapide aliique præstiterunt.

complectuntur (*Jahn, Introd. Biblica*). Quare Bahrdi, unus ex ipsis, omnem rejiciens inspirationem, adstruit scriptores sacros nullo supernaturali dono auctos fuisse, neque Spiritum sanctum ad eos ab erroribus præveniendos sua illis præsentia ac numine adstittisse (1). Subsequentes porro rationalistæ non modo inspirationem omnem abiciunt, verum etiam irrident, ac eos qui eam adhuc profitentur per contemptum *supernaturalistas* vocant. Hi nempe sunt progressus apud illos qui *purum Dei verbum*, scilicet *Scripturam solam*, uti adequatam credendorum omnium et agendorum normam extollunt.

Verum hos, quos apposita propositione mox refellemus, dimittentes, atque ex recensitis catholicorum scriptorum placitis circa rationem qua Spiritus s. scriptores sacros afflavit, tum rigidioris tum liberalioris inspirationis instituta pariter declinantes, viam mediam vero similiorem arbitramur. Atque illud imprimis profitemur rejicere nos laxiores eorum sententias, qui non nisi *assistentiam* Spiritus sancti, quam *negativam* vocavimus, adsciscunt, qua fieret ut immunes tantummodo servarentur ab errore scriptores sacri: hæc enim neque satis adequatam nobis exhibet inspirationis notionem, et competere etiam posset dogmaticis conciliorum œcumenicorum definitionibus, quas tamen inspiratas dixerit nemo, eo sensu quo inspiratos libros sacros nuncupamus. Multo vero magis Holdenii, si tamen id docuit (2), aliorumque commentum respuimus, qui ita Spiritus s. assistentiam coarctant, ut ad graviores tantum errores declinandos idoneos effecerit Scriptores sacros: hoc enim semel admissum, sequeretur Scripturam sacram pluribus posse quamvis levibus scateere erroribus, quod quidem ab Ecclesiæ catholice sensu alienum omnino est (3). Sic neque illorum admittimus opinionem, qui ad librum sacrum constituendum affirmant satis esse si Spiritus s. postea declarat nullum ibi errorem inveniri: ejusmodi siquidem Spiritus s. testimonium certiores quidem nos faceret illum librum veracem esse; at non omnis liber qui verax sit, illico divinus dici potest, ut prætereamus ab Apostolo ethnicorum testimonia adduci, eaque vera ab ipso dici (*Ad Tit. I. 13*), quin tamen inferri liceat testimonia illa in se evasisse divina.

Quemadmodum vero rejicimus laxiores ejusmodi sententias, sic necessum nobis non est ad inspiratio-

(1) In opusc. I. *De system. ac scopo Jesu*, ep. VII. et alii passim apud Janssens, op. cit. § 4.

(2) Etenim Nicolai in *Dissert. proœmiiale* I. edit. Firenze 1756. tom. I, par. I, pag. 19. 20. eum ab hac criminatione vindicat.

(3) Hoc passim inculcat s. Augustinus, præsertim *epist. LXXXII.* ad Hieron. n. 5. ubi scribit: « Ego... solis eis scripturarum libris, qui jam canonice appellantur, didici hunc timorem honoris deferre, ut nullum eorum auctorem scribendo aliquid errasse firmissime credam. » quod et ibidem repetit n. 22. et in *ep. XXVIII.* ad eund. n. 5. « Admissum semel, inquit, in tantum auctoritatis fastigium officioso aliquo mendacio, nulla illorum librorum particula remanebit, que non... ad mentientis auctoris consilium officiumque referatur. » Cf. etiam in *lib. II. de consensu Evang.* cap. 7. vid. Melch. Canum *De locis* cap. 12. necnon Graveson in *cit. Tract. de Script. sac.* p. 1, § 5, assertio II.

nem vindicandam rigidiori illorum opinioni subscribere, qui eam extendunt ad singula omnino verba; plura enim sunt quæ nos impediunt quominus in istorum eam sententiam. Ac 1. quidem consuetudine divinæ providentiæ ratio, quæ quoniam non deest in necessariis, sic neque abundat in superfluis: superfluum porro videtur novam suggerere verborum inventionem, quæ naturali scriptoris facultati innotescant; 2. styli varietas quæ in diversis scriptoribus hagiographis pro diverso uniuscujusque cultu, ingenio, atque indole elucet; incongruum quippe videtur affirmare Deum accommodasse verba vario singulorum scriptorum ingenio; 3. diversa ratio qua scriptores sacri rem eandem referunt; certum namque est Christum e g. non nisi una eademque formula consecrationis, seu institutionis eucharisticæ verba protulisse; si quis tamen conferat *Math. XXVI. 28.* *Marc. XIV. 24.* *Luc. XXII. 20.* *I. Cor. XI. 25.* comperiet diversis eam verbis referri, ut alia pene innumera ejusmodi exempla prætermittamus; 4. major minorve difficultas quam in opere suo concinnando expertos se esse hagiographi scriptores ipsi professi sunt, uti auctor II. Machabæorum libri, qui eum aggressus esset quinque Jasonis Cyrenæici libros compendificare, de se scribit: « Et nobis quidem ipsis, qui hoc opus breviandi causa suscepimus, non facilem laborem, imo vero negotium plenum vigiliarum et sudoris assumpsimus. » (*Cap. II. 27*). Quinam autem fuerit ejusmodi labor et negotium adeo difficile, ipsemet declarat adjiciens: « Sicut enim novæ domus architecto de universa structura curandum est; ei vero qui pingere curat, quæ apta sunt ad ornatum, exquirenda sunt: ita æstimandum est et in nobis. Etenim intellectum colligere, et ordinare sermonem, et curiosius partes singulas quasque disquirere, historici congruit auctori: breviter vero dictionis sectari, et executiones rerum vitare, breviter concedendum est. » (*Ibid. 30, 32*).

Ex quibus postremis verbis intelligimus non solum vocabula, verum etiam hagiographis scriptoribus a Spiritu sancto relictum esse negotium conquirendi quæ ad susceptum inspiratumque a Deo institutum pertinerent, quoties aggressi sunt mandare litteris historias, morales sententias, et quidquid eorum animo obversabatur, vel naturali poterat facultate obversari (1). His alii addunt, quod si inspi-

(1) Cf. de hoc argumento. *Bible de Venise*, cinquième édit. Paris 1827. tom. I. *Discours prélimin.*, seconde partie, pag. 55 etsuiv. Nicolai, *Dissert.*, cit. p. 18 seqq. Dupin, op. cit. *Diss. prælim.*, lib. I, ch. 2, § 6. Rich. Simon, *Hist. critique du Nouveau-Testament*, ch. 25 et 24. ubi sententiam Lessii et Hamelii, quæ illic referunt mordicus adversus censuras duarum academiæ Lovan. et Duacensis tuetur. Non tamen sine defectu et cautela liberior hic scriptor legi debet. Cf. item Calmet, *diss. de libror. sacr. inspirat.* art. 2. Janssens, op. cit. Hi autem alique ejusdem latioris inspirationis sectatores quæ contraria sibi videntur patrum testimonia commode exponunt, et alia isdem opponunt, in quibus contrarium patres videntur docere. Nobis satis erit hic unum vel alterum afferre specimen gratia pro hac sententia. S. Augustinus, *lib. II. de consensu Evang.* cap. 12, n. 27. de sanctis evangelistis hæc expresse scribit: « Ut enim quisque meminerat, et ut cuique cordi erat, vel brevius vel prolixius, eandem tamen explicare sententiam, ita

ratio non ad res duntaxat ac sententias, sed ad verba ipsa singula extenderetur, nos qui versionibus utimur, Scriptura sacra aut omnino, aut saltem magna ex parte destitueremur, quod asserere absurdum est (1).

Quapropter viam mediam, ut præmonuimus, ineuntes, illam inspirationis notionem amplectimur quam tenuit cl. Marebini, ita ut dicenda sit « Singularis ea Spiritus sancti moventis ad scribendum impulsio, directio ac præsentia mentem animumque scriptoris gubernans, quæ eum non sinit errare, efficitque ut scribat, quæ velit Deus » (2). Ex qua notione patet illa omnia in inspiratione divina reperiri, quæ ad eam constituendam requiruntur ac sufficiunt ex communi theologorum doctrina; nempe 1. *excitationem* seu *impulsionem* ad scribendum; 2. *illustrationem* mentis ac *motionem* voluntatis, ut non solum nullus sacro scriptori excidat error; sed 3. præterea inveniantur in eo *delectus rerum*, delectus rerum scribendarum, sic ut nihil omitat, nihil adjiciat ad ea quæ Deus scribi ab ipso voluerit; 4. *assistentiam* jugem ac singularem in opere perficiendo.

Ex his præterea discimus aliud esse *inspirationem* divinam, aliud autem *revelationem*. Inspiratio enim latius patet quam revelatio, quæ scilicet est patefactio rei antea non perceptæ nec animo infixæ, cujusmodi sunt vaticinia, mysteria, positiva divinæ voluntatis manifestatio. Quare revelatio habet pro objecto rei prius ignotæ patefactionem, inspiratio vero præterea habet pro objecto suo res etiam aliunde cognitæ, seu quæ saltem cognosci naturali possunt industria. In revelatione non solum res patefiunt, sed verba interdum ipsa quibus manifestatio illa enuntiatur vel litteris consignatur, a Deo ipso dictantur, non item vero in iis quæ per solam inspirationem conscribuntur (3). Animadvertendum tamen est communi loquendi usu receptum esse, ut revelationis nomine universe significetur, quidquid in sacris litteris continetur, aut etiam quod Spiritu s. dictante viva voce per traditionem transmissum est (4).

eos explicasse manifestum est. » Sed præstat ipsum hic adire, fusius enim rem hanc pertractat n. 28. et 29. et iterum cap. 66. « Quod nosse, scribit, et moribus utile est, propter cavenda et judicanda mendacia; et ipsi fidei, ne putemus, quasi consecratis somis, ita muniri veritate, tanquam Deus nobis quemadmodum ipsam rem, sic verba quæ propter illam sunt dicenda, commendat; » et s. Hieronymus, *epist. 57.* ad Pamph. n. 6. edit. Vallars. « Alii, inquit, syllabas aucupentur et litteras, tu quære sententias; » et n. 10. « Obtretores mei quarant, et intelligant, non verba in Scripturis consideranda, sed sensum. » Tota hæc epistola de hoc argumento est.

(1) His argumentis nonnulli aliud adjiciunt deductum ex solocismis quibus juxta ipsos identidem sacra littera inspersæ sunt; cf. Herm. Goldhagen, *introd. in Script. sac.* p. 1.

(2) Op. cit. *De divinit. et canonic. sac. Bibliorum*, p. 1, art. 3, p. 70.

(3) Janssens op. cit. visus est utramque inspirationis et revelationis notionem permiscuisse in definitione quam sub finem § 5. exhibet de inspiratione.

(4) Juxta communem usum, receptumque vulgo loquendi usum nomen inspirationis usurpavit Cornelius a Lapide in *comm. II. epist. ad Timoth. III. 16.* scripsit: « Historias vero et morales exhortationes, quas antea vel visu

His ita explanatis, superest ut tandem deveniamus ad vindicandam Ecclesiae catholicae doctrinam, prout a concilio Tridentino sess. IV. in decreto de canonicis Scripturis declarata est, cum asseruit, utriusque Testamenti unum Deum esse auctorem (Sess. IV), et anathema illis dixit, qui libros utriusque foederis antea enumeratos pro sacris non haberent. Quod quidem binis propositionibus conficiemus, quarum altera veritatem adstruemus doctrinae catholicae circa divinam horum librorum inspirationem, altera vero ostendemus non posse protestantes, abjecta Ecclesiae auctoritate, certos esse de singulorum librorum sacrae Scripturae divinitate, seu divina inspiratione. Sit igitur

PROPOSITIO I. — Jure merito concilium Tridentinum docet unum Deum esse librorum canonicorum utriusque Testamenti auctorem, seu eos esse libros sacros, utpote Spiritu s. afflante, saltem quoad res et sententias, conscriptos.

Prout ex thesis enuntiatione liquet, juxta Ecclesiae doctrinam attingimus solam divinae inspirationis librorum canonicorum existentiam, quae sese extendat saltem ad res atque sententias in iis contentas, quae fiat, ut ipsi non modo immunes sint a quavis vel levi erroris labe, juxta traditam inspirationis notionem, sed praeterea ut unus Deus fuerit auctor scriptoribus sacris ut sese ad scribendum conferrent, iisque in omnibus adstiterit assistentia positiva; quamobrem solus Deus stricto sensu censeret et haberi debeat illorum auctor librorum. Diximus porro saltem quoad res et sententias, quia cum noluerit Ecclesia definire, seu dirimere questionem inter scholasticos agitatam, utrum praeterea Deus verba ipsa dictaverit, nexumque verborum et periodorum; ideo, ne controversiam domesticam cum Ecclesiae doctrina temere permisceremus, coarctavimus propositionis sensum ad rei substantiam, sine qua vera inspiratio divina neque est, neque intelligi quidem potest.

Jamvero jure meritoque Tridentinum docere in sensu exposito, unum Deum esse librorum canonicorum utriusque foederis auctorem, ita ut omnes et singuli libri in canone contenti tanquam sacri ac di-

vel auditu, vel lectione, vel meditatione didicerant ipsi scriptores hagiographi, non fuit necesse inspirari, aut dictari a Spiritu s., utpote cum eas jam scirent et calleant ipsi scriptores; patet enim vocem inspirari pro revelari, aut dictari eum adhibuisse, ut patet etiam clarius ex tota orationis serie in qua declarat Spiritum s. scriptoribus sacris adstiterit, 1. ne errarent; 2. ut eis suggereret ut haec potius quam illa scriberent; 3. ut ordinaret omnes eorum conceptus, digereret et dirigeret. Nullo igitur fundamento innixi non pauci scriptores qui sese invicem exscripserunt, Cornelium inter illos auctores recensent, qui inficiantur inspirationem in historicis et moralibus adhibuisse hagiographis, multo minus debuisset Graveson in cit. *Tract. de Scriptura sacra*, § 3, p. 38 seq. eum impugnare, ac permiscere sententiam Corii. a Lap. cum tribus thesibus confixis a Lovaniensibus et Duacensis de quibus superius diximus, eique opponere doctissimum Anton. Arnaldum doctorem sorbonicum; hoc enim vere est hostes sibi confingere et aere verberare. Longius progressus est Contensonius, qui non nisi inspirationem negativam in recensitis concessit scriptoribus hagiographis dum apud Calmet loc. cit. scripsit: « In omnibus igitur habuerunt non revelationem, sed assistentiam et auxilium, ne liberentur. »

vini haberi debeant, seu divinitus inspirati, constat eadem via ac ratione qua eos canonicos esse ostendimus, videlicet auctoritate Ecclesiae, quae ita semper credidit ac docuit, prout a Christo et ab Apostolis didicit, posterisque omnibus constanti traditione transmisit, atque ita filios suos vivens mater, ac falli nescia veritatis magistra informavit.

Sane quibus ex fontibus evicimus sacrae Scripturae canonem a Tridentino sancitum firmissimum habere in antiquitate fundamentum, ex iisdem liquet divinam iisdem libris auctoritatem et originem nunquam non fuisse tributam. Nam 1. eadem fere verba quibus usa est Tridentina synodus, adhibuit Eugenius IV. dum canonem Scripturarum ex fide et auctoritate Ecclesiae universalis proposuit Jacobitis dicens: « Unum atque eundem Deum Veteris et Novi Testamenti, hoc est, Legis et Prophetarum atque Evangelii proficitur auctorem, quoniam eodem Spiritu sancto inspirante, utriusque Testamenti sancti locuti sunt » (1); deinde subjicit eorumdem librorum canonem. Quam quidem loquendi rationem mutuatus est Eugenius ex pontificali Romano ubi in consecratione episcopi ab inaugurando pontifex sciscitatur: « Credis etiam Novi et Veteris Testamenti, Legis, et Prophetarum et Apostolorum, unum esse auctorem Deum ac Dominum omnipotentem? Resp. Credo » (2). S. Augustinus quarum Scripturarum canonem texuit vocat divinas, ita ut perinde sit vocare Scripturas divinas atque canonicas (3). Quo autem sensu divinas dixerit canonicas Scripturas, alibi declarat scribens: « Denique auctores nostri, in quibus non frustra sacrarum litterarum figular et terminatur canon, absit ut inter se aliqua ratione dissentiant. Unde non immerito, cum illa scriberent, eis Deum vel per eos locutum... tot tantumque populi crederent » (De Civ. Dei, lib. XVIII, cap. 41, n. 1), id est omnes christiani ita ab Ecclesia edocti. Concilium item Carthaginense III. divinas pariter Scripturas canonicas nuncupavit dicens: « Item placuit, ut praeter Scripturas canonicas nihil in Ecclesia legatur sub nomine divinarum Scripturarum. Sunt autem canonicae Scripturae » etc. Adjicit nempe horum librorum canonem, quem ibidem proficitur se a patribus accepisse (Apud Hard. op. cit. tom. I. col. 968). Clemens vero Romanus a quo, ut diximus, omnes ferme utriusque foederis libri canonici adducuntur, universim sacras Scripturas vocat Spiritus sancti oracula (4). Ex his evidenter patet eadem Ecclesiae auctoritate, qua nobis constat de Scriptura-

(1) Apud Harduin. *Acta conc. tom. IX. in decreto cit. pro Jacob. col. 1023.*

(2) Apud Blanchinum, *Vindiciae canonic. Scriptur. Praefat. gener. pag. 12.* Cf. etiam B. card. Thomasiu. *op. edit. Ant. Franc. Vezzosi Romae, 1747. tom. II. pag. 9.* Haec a consecrando episcopo emittebatur fidei professio adversus Manicheorum haeresim, qui negabant Deum auctorem esse V. T.

(3) Lib. II. de Doctrin. Christ. cap. 8. n. 12.

(4) Sic enim scribit ep. I. ad Cor. cap. 43. *Ἐπιπέμπω ὑμῖν τὰς γραφάς, τὰς ἀποκάλυψας ἡμεῖς ἠρώμενος τοῦ ἀγίου, seu Diligenter inspicite Scripturas, Spiritus sancti vera oracula.* Apud Cotel. tom. I. p. 172.

rum canone, de ipsarum pariter divinitate atque inspiratione constare.

Exinde factum est, ut certim patres juxta fidem in Ecclesia receptam docuerint Spiritum sanctum esse qui loquitur in Scripturis, ut Origenes (1); Scripturam Spiritu sancto conscriptam ingentem in se continere thesaurum, ut Chrysostomus (2); linguas et manus Scriptorum sacrorum nihil aliud esse, quam Spiritus sancti calamos, ut Theodoretus (3), et s. Gregorius M. (Praef. in Job. cap. 1. n. 2); Epistolam item vocaverint omnipotentis Dei ad creaturam suam, ut s. Augustinus (4) et rursus s. Gregorius M. (5). S. Augustinus praeterea adjicit in Scripturis divinis, quae canonicae vocantur vel levissimum mendacium sine crimine admitti non posse, ac solis canonicis Scripturis eum esse honorem deferendum, nullam ut earum auctorem scribendo aliquid errasse firmissime credamus (6). Cum s. Isidorus Hispalensis canonem integram sacrorum librorum, prout ecclesia Romana semper obtinuit, exhibuisset, his verbis catalogum suum absolvit: « Haec sunt nova et vetera quae de thesauro Domini proferantur... Haec litterae sacrae, hi libri integri numero et auctoritate: aliud cum istis nihil est comparandum. Quidquid extra hos fuerit, inter haec sancta et divina nullatenus est recipiendum » (7). Cassiodorus itidem cum sacrarum Scripturarum praestitisset canonem, quem romana assererat ecclesia, scribit: « Has siquidem litteras non ratio humana reperit, sed hominibus sanctis virtus caelestis infudit » (8). Et haec attulisse sufficiat, cum patrum opera ejusmodi effatis referta plane sint quibus divina inspiratio aut generatim, aut in specie libris quibus coalescit canon Tridentinus asseritur (9).

Cum vero nobis propositum fuerit omnium et singulorum librorum, qui in canone concilii Tridentini continentur, divinam inspirationem vindicare ex antiqua Ecclesiae auctoritate, idcirco ab iis argumentis preferendis consulto abstinuimus, quae intrinseca audiunt. Quamquam enim, ut par est, haec magni faciamus, ea tamen minus idonea nobis ad propositum quod intendimus visa sunt. Argumenta siquidem haec sive ab intima rei natura, sive a Scripturarum ipsarum testimoniis petita, evincunt quidem in genere aut in libris sacris veritates a Deo revelatas contineri, aut Spiritu sancto inspirante locutos esse sanctos

(1) Hom. XXVI. in Num. n. 3. ed. Maur. opp. tom. II. p. 371.

(2) Hom. III. in Genes. n. 1. et alibi passim.

(3) Praef. in Psalms. ed. Paris, 1642. opp. tom. II. p. 535 seq.

(4) Serm. II. in Ps. XC. n. 1. et Enarr. in Ps. CXLIX. n. 3.

(5) Lib. IV. indict. XII. epist. XXXI. ad Theodor. medicum.

(6) Epist. cit. XXVIII. et LXXXII. ad Hieronymum.

(7) In libros V. et N. T. proem. n. 14, 15, 16. cf. ed. Arevali, tom. V. p. 194. Cf. item Etymologiar. lib. VI. n. 9. ibid. tom. III. p. 211.

(8) De institut. divin. litter. cap. 13. et 14. collat. cap. 16. opp. ed. Maur. tom. II. p. 346 seqq.

(9) Qui plura ejusmodi patrum testimonia cupit, adeat inter alios Marchini, op. cit. p. 1. art. 3. p. 72 seqq. Casini, *Encyclopaedia Sac. script.* vol. I. Disput. praevia.

Dei homines, ut ait s. Petrus (Epist. II. cap. 1. 21), aut omnem Scripturam divinitus inspiratam esse, ut loquitur s. Paulus (II. Tim. III. 16), aliaque ejusmodi quae aperte produnt Scripturas Deo esse auctore exaratas. Verum praeterquam quod haec aliaque his similia testimonia ad solas referuntur V. T. Scripturas, nusquam declaratur quinam singillatim ii demum libri sint, qui inspirati censeret debeant. Nostri porro institui est ostendere omnes ac singulos utriusque foederis libros, qui in canone ab Ecclesia catholica recepto inveniuntur, Spiritu s. afflante fuisse conscriptos, sive iis omnibus et singulis libris divinam ejusmodi inspirationem competere; de quo quidem non nisi ab unica Ecclesiae auctoritate constare nobis potest, uti plenius paulo post ostendemus in insequenti qua protestantes impetimus, propositione (1). Interim ex allatis documentis patet, assurgendo a Tridentino decreto ad aetatem usque apostolicam, iisdem plane fontibus quibus adstruitur identitas canonis sacrorum librorum, qui quovis tempore viguit in romana ecclesia, ac pluribus abhinc seculis in Ecclesia obtinet universa, adstrui item ac vindicari divinitatem omnium et singulorum librorum, qui in eodem continentur, id quod nobis demonstrandum assumpsimus.

DIFFICULTATES. I. Obj. 1. Nulla est religio quae suos non jactet libros sacros: habuerunt enim Romani libros Sibyllinos, Zendavesta Persae, Indi libros Vedae, Islamitae Alcoranum se possidere gloriantur. Jamvero hos omnes libros Deum auctorem habere societates singulae, perinde ac Ecclesia catholica, auctoritate seu testimonio suo adstruunt, quin tamen dici propterea debeat eos reipsa sacros esse, ac divina inspiratione conscriptos. 2. Argumentis proinde intrinsicis innotescere nobis debet ejusmodi librorum inspiratio, prout haecenus a theologis ipsis catholicis praestitum est; alioquin 3. et illud oriretur ex nova hac methodo vitium, quod petitio principii sive, ut vulgo dicitur, circulus vitiosus omnino committeretur dum nempe existentia et infallibilis Ecclesiae auctoritas per Scripturas probaretur, et divinitas Scripturarum per Ecclesiam (2); 4. praesertim cum noverimus ab antiquis patribus recensitos esse inter canonicos, proindeque inter divinitus inspiratos nonnullos libros, qui ex canonis albo posthac expuncti sunt. Ergo.

Resp. ad 1. D. Quarum tamen religionum nulla

(1) Quare Rob. Barclaeus, in op. *Theologiae vere christianae*, ed. sec. Lond. 1729. ita p. 67. perstringebat protestantes evangelicos: « Exempli gratia, quomodo potest protestans alicui neganti Jacobi epistolam esse canonicam (adeoque inspiratam) per Scripturam probare? Ad hanc igitur angustiam necessario res deducta est, vel affirmare, quod novimus eam esse authenticam eodem Spiritus testimonio in cordibus nostris (juxta systema Quakerorum) quod scripta erat; vel Romanis reveriti dicendo, traditione novimus Ecclesiam eam in canonem retulisse, et Ecclesiam in alibilem esse; medium, si quis possit, inveniat. » C. Moehler, *Symbolique tom. II. § 66. circa finem.*

(2) Hanc petitionem principii catholicis theologis, qui methodo a nobis vindicata uterentur objicit etiam Georgius Hermesius in *Einführung in die Christ. cath. Theol. seu introductione in Theologiam Christ. catholicam. Monast. 1822. part. 2. pag. 17.*